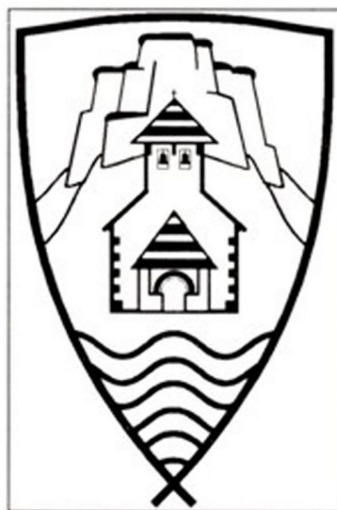

OSILNIŠKA DOLINA

Številka 13, november 1998

Uvodnik

Civilno gibanje za Osilniško dolino je leta 1994 ustanovilo nekaj entuzijastov, ki so videli v prihodnost in verjeli, da lahko dolino, ki se je v zadnjih petdesetih letih skoraj izpraznila in bila na tem, da izumre, oživijo. Kot se je pokazalo v preteklih petih letih, ti ljudje niso bili le vizionarji, temveč so imeli tudi trdno voljo in željo in storili so marsikaj, da so občino, ki je nastala iz želje in potrebe, iztrgali iz pozabe in nerazvitosti.

Danes šteje Civilno gibanje preko 100 članov. Žal jih je toliko le na papirju. Še vedno dela in vztraja večina tistih, ki so z gibanjem tudi začeli.

Zakaj je tako? Župan Anton Kovač je na okrogli mizi Osilnica 2000 dejal, da je morda tempo, s katerim se odvijajo stvari v dolini za nekatere prehud. Verjetno je v njegovih besedah veliko resnice. V preteklih desetletjih so se zaradi relativne zaprtosti doline ljudje navadili živeti »počasik«. Vendar, danes so ti časi mimo. Danes je potrebno živeti in delati hitro in veliko.

Tega se seveda mnogo ljudi še premalo zaveda, zato smo člani Civilnega gibanja, ki ne živimo v dolini in želimo stvari premakniti – seveda v dobro vseh – za prebivalce oz. ostale člane Civilnega gibanja, vsaj čudaki, če ne že kaj drugega.

Vendar dogajanja po svetu kažejo, da nas čaka konec stoletja nova gospodarska kriza, ki jo bomo reševali še v prihodnjem stoletju. Slovenija se ji kljub temu, da je majhna, ne bo izognila. Zato je skrajni čas, da skupaj hitro oziroma takoj pripravimo programe, ki bodo omogočili mladim preživetje v tej naši lepi dolini. Danes moramo storiti tisto, kar smo nameravali jutri, ker bo jutri že prepozno.

Malo nas je, zato moramo poprijeti skupaj. Sosed naj pomaga sosedu, vaščan vaščanu, vasi druga drugi. Skupaj bomo močnejši in bomo lažje prebrodili krize, ki nas čakajo. Le tako bomo za naše otroke ohranili Osilniško dolino, prostor, ki je neskončno lep in verjetno nam bodo zato čez 50 let, ko bo življenje popolnoma drugačno, hvaležni.

K. Š.

Veliko je bilo narejenega

Za nami so štiri leta obstoja nove občine, katere osnovni cilj je bil dolino znova oživiti v vseh pogledih. V življenje občanov je prinesla osvežitev in nove ideje.

Ko smo v Osilnici znova dobili svojo občino in postali samostojni, smo se odločili, da bo 1. maj naš občinski praznik. Prvi maj zato, ker je davnega 1. maja 1363 oglejski patriarh v Vidmu izdal listino, s katero je potrdil samostojnost Osilniške župnije. To je bil takrat začetek samostojne poti ljudi v tej dolini.

Dobrih šeststo let kasneje smo z ustanovitvijo lastne občine ponovno dobili enkratno, lahko rečemo zgodovinsko priložnost, da našim krajem omogočimo tisto, kar je bilo tedaj za druge samoumevno. Danes ustvarjamo tisto, kar je bilo drugim krajem, ki niso bila zaprta območja, dano že pred mnogimi leti oziroma desetletji.

Kaj vse smo postorili v občini v štirih letih

Prvi in prednostni cilj preteklega štiriletnega obdobje je bil cesta Osilnica-Borovec-Kočevska Reka. Dograjena naj bi bila leta 2001, rešila pa bo več problemov: približala zaposlitvena središča in omogočila dnevno migracijo ter s tem ohranjala življenje v dolini, zavrla izseljevanje in ohranila poseljenost obmejnega območja ter odprla novo turistično pot. Projekt je regionalne narave in ga financira država.

Kanalizacija in čistilna naprava

V Selih in Osilnici je bila urejena kanalizacija, polovico sredstev je prispevala občina, polovico pa smo jih dobili iz naslova financiranja infrastrukture v demografsko ogroženih območjih. V Osilnici je zgrajena tudi biološka čistilna naprava.

V pripravi je načrt za ureditev kanalizacije v Bezgarjih, Ribjeku, Ložcu, Grintovcu, Bosljivi Loki in Mirtovičih.

Cerkev in pokopališče v
Pepežih

škarpa ob cesti na pokopališče in asfaltiran dostop do pokopališča.

Uredili smo veliko lokalnih cest: v Osilnici, Selih, Lipici in Malinišču, Mirtovičih in Žagih, Bosljivi Loki, v Ribjeku, zgradili dostopa v Spodnjem in Zgornjem Čačiču, uredili dostop do pokopališča v Osilnici.

Bosljiva Loka je danes ena od najbolj urejenih vasi v naši občini. Lani so uredili dovoz do vasi, nekoliko izravnali oster ovinek v Mirtovičih in ga ogradili. V Bosljivi Loki so na novo asfaltirali cesto, uredili odtok za meteorne vode, na novo pozidali del obzidja pri pokopališču in speljali nanj nove stopnice. Uredili so dostop do otočka, nabrežine do Sv. Ane. Investicija je bila financirana iz občinskega proračuna, opeko za pokritje mostička in ute pa je prispeval Bramac iz Škocjana.

Maja letos je občina uredila v vasi Grintovec pot na Loko, pa tudi dotrajano ograjo na mostu čez Sušico v tej vasici.

Po neurju v letu 1995 sta bili sanirani Sušica v Ribjeku in jarek v Bosljivi Loki.

Urejen plaz

Na pomlad 98 je bila v Osilnici urejena pot za občinsko zgradbo, ki jo je ogrožal plaz. Občina je uredila in asfaltirala pot do hiše št. 19. Denar za sanacijo plazu je zagotovila država, ostalo pa občina.

Urejanje cest

Asfaltirali smo lokalni cesti
Lipica -
Malinišče in
Mirtoviči -
Žaga ter
asfaltirali tri
krajevne ceste
v Ribjeku ob
lovskem domu
in ob potoku
ter v Bosljivi
Loki.

Preplastili smo tudi regionalno cesto Sela - Osilnica, kjer je bila zgrajena tudi kamnita

Gasilstvo

Postavili smo štiri nadzemne hidrante in nabavili novo gasilsko črpalko in opremo za potrebe gasilskega društva Osilnica, letos pa je društvo dobilo tudi nov gasilski avtomobil.

Javna razsvetljava

V vseh vaseh je bila postavljena javna razsvetljava. Na novo smo postavili javno razsvetljava v Žurgah, Belici, Papežih, Podvrhu, Križmanih, Padovu, Zgornjem in Spodnjem Čačiču, na Selih, v Bosljivi Loki in drugih krajih ter na mostovih ob državni meji. Uredili smo osvetlitev cerkve Sv. Petra in Pavla v Osilnici.

Daljnovid

Leta 1996 je bil zgrajen 20 kV daljnovid na odseku Ribjek - Srobotnik. Tako so vasi Ribjek, Grintovec, Bosljiva Loka in Mirtoviči priključeni na slovensko elektro omrežje.

Prenova cerkve v Ribjeku

Za prenovalo cerkve v Ribjeku, ki je kulturno-zgodovinski objekt, je prispevala sredstva tudi občina. S pomočjo občinskih sredstev je bila obnovljena fasada in urejena notranost cerkve. Regionalni zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine je delo nadaljeval in cerkev celovito prenovil ter nam odkril lepoto, ki so jo zastrli številni beleži in preslikave.

Občina je financirala tudi ureditev fasade zdravstvene postaje v Osilnici.

Štipendiranje

Občina je podelila tudi občinske štipendije. V letu 1996 je prejelo štipendije pet dijakov oziroma študentov. Tri štipendije so bile podeljene za srednjo šolo, ena za poklicno šolo in ena štipendija za višjo šolo. Za šolsko leto 1996/97 je bilo podeljeno še pet štipendij, tako da občina sedaj štipendira 10 dijakov in študentov, prav toliko pa jih štipendira v šolskem letu 1998/99.

TV pretvornik

Sredi novembra 1997 so stekla pripravljajna dela za TV pretvornik na Kostelcu nad Osilnico. Občina je uredila pristop in postavila temelje za pretvornik, ki ga je postavila RTV Ljubljana. To je RTV pretvornik za prvi in drugi program RTV Slovenija. Tako večina naših občanov lahko gleda in posluša slovenske TV in radijske

Mirtoviški potok lahko postane ena od znamenitosti naše doline

programe. Zaradi izjemno težkega terena vse naše vasi niso sprejemale RTV signala. Zato je letos 50 gospodinjstev dobilo brezplačno priključitev na satelitske programe, kjer lahko spremljajo TV program v slovenskem jeziku.

Vodovod

Občina je naročila tudi načrte za rešitev težav z vodo v

Osilnici, Selih, Bezgovici, Padovu, Podvrhu, na Zgornjem in Spodnjem Čačiču. Sanirati pa bo potrebno tudi vodno zajetje v Ribjeku za Ložec, Grintovec in Bosljiivo Loko.

Pošta in govorilnice

V Osilnici smo dobili turistično pošto, ki v poletnih mesecih daje informacije turistom. V Papežih, na Selih, Grintovcu, v Bosljiivi Loki in Mirtovičih je Telekom leta 1996 postavil telefonske govorilnice. Govorilnice so dobrodošla pridobitev za tista gospodinjstva, ki telefonov nimajo, pa tudi za turiste.

Šola

Lani smo odprli prenovljene prostore šole v Osilnici, saj se zavedamo, da je šola središče izobrazbe in kulture vsakega kraja. Zgradili smo novo učilnico za prvi in drugi razred. Za obe učilnici je bilo nabavljeno novo pohištvo. Urejena je bila tudi jedilnica, preurejena in na novo opremljena tudi večnamenska dvorana, nabavljena športna oprema in na novo urejene sanitarije.

Zdravstvo

Zdravstveno varstvo na primarni ravni je občanom zagotovljeno v Zdravstveni postaji Osilnica, kjer je stalno prisotna višja medicinska sestra in dvakrat tedensko tudi splošni zdravnik, ki ima tudi priročni depo zdravil v zdravstveni postaji. Medicinska sestra skrbi za preventivno zdravljenje ter nudi starejšim in onemoglim občanom pomoč in nego na domu na celotnem

območju občine. Občanom smo zagotovili tudi zobozdravstvene usluge enkrat tedensko in brezplačen prevoz do Kočevja. Obnovili smo tudi zdravstveno postajo v Osilnici.

Javna dela

Vsa štiri leta so v občini organizirana javna dela. V program je združenih več dejavnosti (komunala, sociala, turizem). Poudarek je bil na vzdrževanju krajevnih in lokalnih cest, urejanju brežin ob reki in ob potokih ter odvodnjavanju, urejanju zelenih in drugih javnih površin, urejanju pokopališč itd. Prednost takšnega programa javnih del je predvsem možnost kontinuiranega dela, ki nima samo sezonskega značaja. V vseh štirih letih je bilo v dela vključenih 32 ljudi.

Socialno varstvo

Nekaj smo naredili tudi na področju socialnega varstva. Uredili smo obvezno zdravstveno zavarovanje za vse nezavarovane občane in njihove družinske člane. Onemoglim občanom preko javnih del pomagamo pri osnovnih hišnih opravilih. Ob izteku leta obiščemo in obdarimo vse starejše občane na domu in v domu starejših občanov.

Odvoz smeti

Občina Osilnica je uredila odvoz smeti, ki smo jih dolgo odvažali ali metali na divja odlagališča. V vseh vaseh so postavljeni večji in manjši kontejnerji, ki jih podjetje Grad boss odvažja enkrat tedensko. Zaenkrat je odvoz smeti brezplačen.

Kultura

Na kulturnem področju občini veliko pomaga Civilno gibanje za Osilniško dolino z organizacijo literarnih večerov in sodelovanjem pri organizaciji ostalih kulturnih praznikov. Osilniško Petruvo je postalo osrednja kulturna prireditve doline. Prireditve se je oprijela nas vseh, ki nam je kaj do tega, da se ohrani naše izročilo - naša kulturna dediščina. Tako starejši kot mladi se vključujejo v pripravo prireditve in vse več jih sodeluje pri izvedbi.

Pobudo, da bi imeli v Osilnici likovno galerijo, smo začeli uresničevati z zbiranjem finančnih sredstev. V ta namen smo organizirali dva dobrodelna plesa, ki se ju je udeležilo veliko naših ljudi in prijateljev. Ves izkupiček je namenjen gradnji galerije.

Lani smo prvič v kratki zgodovini naše občine organizirali likovno delavnico, ki smo jo poimenovali Peter Klepec. Letos spomladi je potekla že druga delavnica. Pobudo za likovno kolonijo v Osilnici je dal domačin, akademski kipar Stane Jarm. Namen kolonije je bil ovekovečiti in upodobiti lepote te, toliko časa zapostavljene zgornje kolpske doline in spodnje doline Čabranke: vasice, zaselke, okolje, ki je enkratno v slovenskem prostoru.

Zastava in grb

Za občinski praznik 98 smo dobili svojo, Osilniško zastavo in grb. Upamo, da bodo ob praznikih zastave krasile mnogo hiš v dolini.

Športne prireditve

Ne manjka nam tudi športnih prireditev. V okvir občinskega praznika se je uvrstilo tudi že 22. mednarodno tekmovanje v kajakih in kanujih na divjih vodah. Organizatorji tekmovanja so bili Občina Osilnica, Turistično društvo Osilnica ter hrvaška in slovenska kajakaška zveza.

Dogovor s sosedi

Maja letos je bil podpisan dogovor o izhodiščih za načrtovanje gospodarskega razvoja in rabe prostora na območju porečja Čabranke, Ljublanice in zgornjega dela Kolpe. Dogovor so podpisali župani občin oziroma mest Čabar, Delnice, Loška dolina, Loški Potok in Osilnica. Naravne danosti in kulturna dediščina navedenega območja nudijo velike možnosti za razvoj, ki mora postati pomembna gospodarska dejavnost na tem območju.

Čistilne akcije

Vsako pomlad organiziramo v občini čistilno akcijo, poberemo smeti z bregov Kolpe. Akcijo so letos organizirali istega dne tudi prebivalci vasi onstran Kolpe, Turkov, Plešč, itd. Obrežja Čabranke in Kolpe so čistili člani Ribiškega društva Čabar in ribiške sekcije Osilnica.

Društva

Poleg turističnega in prostovoljnega gasilskega društva deluje v Osilnici tudi društvo Osilniških žena, ki vedno pomaga pri organizaciji različnih prireditev. Njihovo druženje je prijetno in koristno ter prispevek k oživitvi naših krajev. Članice Društva žena so letos s cvetjem zasadile javne površine. Z denarnim prispevkom občine in cvetličarne ga. Požarjeve je bilo v vaseh postavljeno več cvetličnih korit in s cvetjem urejenih precej površin.

V Osilnici so letos ustanovili tudi športno-ekološko društvo, Društvo, v katerem je večina mladih, šteje za sedaj 15 članov od 9. do 25 let. Glavna naloga društva je ohranjanje neokrnjene narave, vadba vožnje z rafti in čolni.

CRPI

Pripravljeni so planski dokumenti občine Osilnica do leta 2000. Izdelane in novelirane so strokovne podlage za zavarovanje zajetij pitne vode v občini. Potekajo aktivnosti pri projektu Celostni razvoj podeželja in obnove vasi.

Volitve 1998

V nedeljo, 22. novembra, bodo občinske volitve, na katerih bomo v vsej Sloveniji volili župane, občinske svetnike in člane za svete vaških skupnosti.

Objavljamo seznam potrjenih kandidatur v občini Osilnica.

1. Kandidat za župana občine Osilnica je Anton Kovač, Sela 5, Osilnica (SKD, SLS)

Kandidati za člane občinskega sveta občine Osilnica:

1. Franc Miklič, Belica 7 (SLS)
2. Jožef Štimec, Grintovec 2 (NPS)
3. Peter Hudobivnik, Križmani 2 (SLS)
4. Marjan Kovač, Sela 13 (NPS)
5. Andrej Klepec, Osilnica 11 (SLS)
6. Nedeljko Poje, Padovo 5 (SLS)
7. Jože Janež, Osilnica 27 (SKD)
8. Drago Štimec, Osilnica 15 (SKD)
9. Zdravko Osvald, Osilnica 30 (SLS)
10. Antun Volf, Sela 25 (SKD)
11. Milan Žagar, Bezgovica 5 (SLS)
12. Janez Štimec, Križmani 1 (SKD)
13. Ljudmila Malnar, Malinišče 2 (SKD)
14. Ivan Žurga, Strojčiči 1 (SKD)
15. Anamarija Štimec, Mirtoviči 2 (SKD)
16. Mladen Žagar, Bezgovica 5 (SLS)

Voli se 7 članov Občinskega sveta.

Kandidati za člane sveta vaške skupnosti Osilnica, Papeži, Podvrh - Padovo, Ribjek - Bosljiva Loka v volilni enoti št. 1:

Volilna enota št. 1 obsega območje naselij Osilnica in Sela.

Kandidati za svet vaške skupnosti so:

1. Ana Štimec, Osilnica 15 (SKD)
2. Jože Janež, Osilnica 27 (SKD)
3. Josip Osvald, Sela 2, (SKD)

Voli se tri člane sveta vaške skupnosti.

Volilna enota št. 1 obsega območje naslednjih naselij: Belica, Bezgarji, Papeži, Žurge.

Kandidati za svet vaške skupnosti Papeži so:

1. Jožef Abramovič, Papeži 2 (SKD)
2. Jože Štampelj, Žurge 10 (SKD)
3. Evgen Turk, Papeži 3 (SKD)

Voli se tri člane sveta vaške skupnosti.

Volilna enota št. 1 obsega naselja: Bezgovica, Križmani, Malinišče, Padovo, Podvrh, Spodnji Čačič, Strojčiči in Zgornji Čačič.

Kandidati za svet vaške skupnosti Podvrh - Padovo so:

1. Josip Loknar, Strojčiči 4 (SKD)
2. Janez Štimec, Križmani 1 (SKD)
3. Gabrijel Klepec, Padovo 8 (SKD)

Voli se tri člane sveta vaške skupnosti Podvrh - Padovo.

Volilna enota št. 1 obsega območje naslednjih naselij Bosljiva Loka, Grintovec, Ložec, Mirtoviči in Ribjek.

Kandidati za svet vaške skupnosti Ribjek - Bosljiva Loka so:

1. Anamarija Štimec, Mirtoviči 2 (SKD)
2. Željko Knaus, Ribjek 2 A (SKD)
3. Anica Rugole, Bosljiva Loka 15 A (SKD)

Voli se tri člane sveta vaške skupnosti Ribjek - Bosljiva Loka.

Volivci, ki se zaradi bolezni ne morejo osebno oglasiti na volišču, kjer so vpisani v volilni imenik, lahko glasujejo pred volilnim odborom na svojem domu, če to sporočijo Občinski volilni komisiji na telefonsko številko 801-517, najkasneje tri dni pred dnevom glasovanja. Volivci morajo do četrta, 19. novembra, vložiti zahtevo, da želijo glasovati na svojem domu.

Občinska volilna komisija

Poročilo o udeležbi članov občinskega sveta občine Osilnica na rednih in izrednih sejah

Občinski svet občine Osilnica je imel 35 rednih sej in 2 izredni seji v svojem štiriletnem mandatnem obdobju.

Pregled prisotnosti oziroma opravičene in neopravičene odsotnosti članov:

Mladen Žagar, predsednik - prisoten na vseh sejah

Mirjana Šercer, podpredsednica - opravičeno odsotna 5-krat

Nedeljko Poje, član - prisoten na vseh rednih sejah, opravičeno odsoten z 2. izredne seje

Željko Knaus, član - opravičeno odsoten 5-krat, neopravičeno 1-krat

Marjan Kovač, član - opravičeno odsoten 8-krat, neopravičeno 9-krat

Jože Štimec, član - opravičeno odsoten 1-krat, neopravičeno 10-krat

Viktor Osvald, član - opravičeno odsoten 7-krat, neopravičeno 19-krat

Občinska uprava

Park za življenje

Pretekla štiri leta je občino Osilnica, najmanjšo v Sloveniji, vodil župan Anton Kovač, ki je edini kandidat za župana na tokratnih volitvah.

Kot je razvidno iz zgornjega poročila o delu, je občino vodil uspešno, saj je bilo postorjeno veliko na mnogo področjih. Glavni cilj, ki si ga je zastavilo županstvo v preteklem mandatu, je bil povezava občine s Kočevsko Reko in naprej s središčem države. Ta res ni dokončno uresničen, so pa sredstva za dokončanje ceste v proračunu zagotovljena in tako bomo v prihodnjih dveh letih po desetletju prizadevanj vendarle dobili težko pričakovano cesto. Župana in seveda tudi svetnike čaka na tem področju v novem mandatu kljub temu še veliko dela.

Program, ki si ga je župan zastavil za naslednja štiri leta, pa je ustanovitev regijskega parka. Zakaj park? V dolini je vse manj ljudi, vse manj obdelanih površin. Zakaj ne bi te postale koristne?

V Sloveniji imamo sedaj zavarovanega (kot naravni park) le 8 odstotkov ozemlja, v Nemčiji ga imajo petkrat več. Tako capljamo kot na marsikaterem drugem področju tudi pri naravnih parkih na repu evropskih držav.

V prihodnosti je predvidenih v Sloveniji pet regijskih parkov. Ustanovljena sta dva, Triglavski narodni park in regijski Škocjanske jame. Prihodnje leto naj bi se jim pridružil Snežnik, nato pa še trije, med njimi Kočevje – Kolpa. Regijski park Kočevje – Kolpa naj bi spadal v II. kategorijo izmed šestih, kar pomeni, da bi bil to narodni park z zaščito ekosistemov in park za rekreacijo.

SOVPLIV LJUDI

"Regijski park pomeni nekaj drugega kot narodni park," pravi župan Anton Kovač. "V njem je predviden poleg naravnih posebnosti tudi sovpiliv človeka. Ljudje naj bi v njem tudi ostali, država pa bi spodbujala trajnostni razvoj.

Svetovna zveza za ohranitev narave je pripravila Načrt Parki za življenje, ki je izjemen dokument, saj je pri njegovi izdelavi sodelovalo na stotine strokovnjakov. Cilj načrta Parkov za življenje je zagotoviti ustrezno, učinkovito in dobro vodeno mrežo zavarovanih območij v Evropi.

Zavarovana območja, ki so in še bodo organizirana po vsej Evropi, so še posebno pomembna za ohranjanje naravnega

rastlinskega in živalskega sveta. Poleg teh praktičnih koristi pa zavarovana območja bogatijo kakovost človeškega življenja, še zlasti kot prostor za rekreacijo. To je še posebno pomembno v Evropi, kjer mnogi ljudje živijo v mestih in so povsem

Župan in kandidat za župana Anton Kovač

izgubili neposreden stik z naravo. Zavarovana območja so zdravilo proti stresu, prostor za spokojno uživanje, spoznavanje in učenje. Predvsem pa so vir umske, telesne in duševne preнове.

HITRO PRILAGAJANJE

V dokumentih, ki jih je pripravila Svetovna zveza za ohranitev narave o parkih, je tudi poudarjeno, da se morajo zavarovana območja hitro prilagajati spreminjajočemu se svetu. V nekaj naslednjih desetletjih bomo priče pospešenim spremembam v svetovnem obsegu, kar bo vplivalo na zrak, zemljo in vodo - na najosnovnejše vire, od katerih so odvisni ljudje. Podnebne spremembe in onesnaženje, ki sega prek državnih meja, demografski pritiski, mednarodna trgovina, pomoč in turizem - ti in drugi stresi so izzivi, ki bo drugačen od tistih v preteklosti. Vrednost zavarovanih območij za človeštvo še nikoli ni bila večja. Če naj zavarovana območja uspešno prispevajo k sonaravnemu razvoju, potem se morajo prilagoditi tem spremembam.

V preteklosti so prepogosto domnevali, da si cilji lokalnih skupnosti in cilji zavarovanih območij nasprotujejo. V resnici pa si lahko zavarovana območja in lokalno prebivalstvo vzajemno pomagajo in postanejo močni zagovorniki skupnih potreb: lokalne skupnosti imajo lahko finančne in druge koristi od zavarovanih območij; zavarovanim območjem pa lahko koristi vključenost lokalnega prebivalstva v njihovo načrtovanje in upravljanje.

PARK - VIR DOHODKA

Lokalno prebivalstvo bo spoznalo vrednost zavarovanega območja kot vir dohodka in zaposlitve. Tržili bodo lahko lokalne proizvode (npr. vino, žgane pijače, sir, med, studenčnica) z imenom zavarovanega območja na nalepki, razvijali tržne sposobnosti, da bodo lahko ustregli potrebam turistov, ki obiskujejo zavarovana območja, zlasti kar zadeva nastanitev in prehrano. V regijskih parkih bi lahko odpirali tudi obrtne delavnice, prostore za usposabljanje in trgovine in spodbujali lokalno obrt. Ustanavljali bi lahko zdravstvene objekte in domove za ostarele v prijetnem in mirnem naravnem okolju. Odpirali bi lahko lokalne muzeje z etnografskimi zbirkami o življenju na podeželju in razvijali kmečki turizem, povezan z obiskovanjem zavarovanih območij.

Potrebna bo tudi ustrezna politika, ki bi pritegnila lokalno prebivalstvo k sodelovanju pri načrtovanju in upravljanju zavarovanih območij, kar bi pripeljalo do skupnega upravljanja. To bi lokalnemu prebivalstvu dalo pravi občutek lastništva in sodelovanja.

Dejansko to pomeni spodbujanje lokalnih skupnosti, da ustanovijo in upravljajo svoje lastne naravne rezervate; graditev partnerstva med upravnimi telesi zavarovanih območij in lokalnimi skupnostmi, tako da lahko lokalno prebivalstvo prevzame vlogo skrbnika za ta območja; razvijanje finančnih in fiskalnih spodbud ter tehnične pomoči, da bi pritegnili kmete in druge k skrbi za naravne vire (npr. vodo, drevesa in divje živali) ter krajino in kulturne značilnosti (npr. kamnite ograde in kmečka poslopja).

TURIZEM

Pritiski turizma stalno rastejo. Pričakovati je, da se bo število turistov v tem desetletju povečalo za 3 - 4,5 % na leto, v Sredozemlju naj bi se do leta 2025 podvojilo. Ker se pritiski na že znane turistične znamenitosti povečujejo, postajajo naravna območja vse bolj privlačna za daljše počitnikovanje, dnevne obiske in celo šport.

Če turizem načrtujemo in upravljamo skupaj z naravo, pa je lahko zelo pozitivno in prinaša enake koristi zavarovanim območjem in lokalnim skupnostim. Turizem je dobrodošel na zavarovanih območjih in v njihovi okolici, če spoštuje posebno naravo območja, na primer turizem, ki temelji na občudovanju narave, kulturni in izobraževalni turizem in turizem z majhnimi skupinami ljudi; in seveda takšen, ki povzroča kar najmanjšo škodo in onesnaženje, in je kar najmanj moteč. Pomaga lahko upravičiti ustanavljanje zavarovanih območij v obrobni regijah in lahko privede do oživitve lokalnega gospodarstva in tradicionalnih kultur.

MALA OBRT

Mala obrt je ponavadi neškodljiva do zavarovanih območij in ima včasih nanje celo ugoden vpliv. Redko v večji meri vpliva na okolje, toda dohodek, ki ga ustvarja - od priprave lokalnih jedi do izdelkov, narejenih iz lokalnih surovin, kot sta les ali volna - lahko pomagajo pri ekološkem ohranjanju podeželskega prebivalstva. Skupaj s tradicionalnimi spretnostmi gospodarjenja z zemljo bi ljudje lahko pomagali pri ohranjanju zavarovanih krajin. Mala obrt lahko pomaga ustvarjati dodaten dohodek za uslužbenca narodnega parka in njihove družine. Še več, pogosto ima taka obrt koristi od sonaravnega turizma in ga tudi podpira.

Svetovna zveza za ohranitev narave meni, da je še zlasti pomembno skleniti zaveznitvo s krajevnimi prebivalci, tako da se čutijo vključene, ne pa izključene iz dogajanja v zavarovanem območju. Še posebno pomembno pa je, da imajo svoje predstavnike v upravljaljskih telesih. Dobro je tudi, če jim zavarovano območje lahko zagotovi možnost zaslužka, npr. odpiranje gostišč in restavracij itd. Krajevne skupnosti bi morale igrati pomembno vlogo v procesih odločanja v zavarovanih območjih. Pomembno je tudi, da imajo svoje predstavnike v strukturah upravljanja in načrtovanja zavarovanega območja.

USPOSABLJANJE

Ključnega pomena za uspešno upravljanje zavarovanih območij so ljudje, ki jih je treba primerno usposobiti. Upravljanje zavarovanih območij postaja tako zahtevno kot v poslovnih organizacijah, tako da ne terja le tehničnega znanja, temveč tudi visoko stopnjo vodstvenih in komunikacijskih sposobnosti. Bistvenega pomena je sposobnost komuniciranja. Od osebja zavarovanih območij in upraviteljev vedno pogosteje zahtevajo, da imajo tudi trgovske sposobnosti - da se s pomočjo učinkovitih jezikovnih in predstavitvenih tehnik sposobni prepričati obiskovalce o tem in onem. Vse to lahko Svetovna zveza za ohranjanje narave podpre z mrežo izvedencev, za pomoč posameznim zavarovanim območjem na njihovo prošnjo.

Zavarovana območja bodo uspešna samo, če se bodo dobro vključevala v nacionalno življenje. Agencije za zavarovana območja bi tesno sodelovale s krajevnimi skupnostmi pri upravljanju in zagotavljanju podpore mnogih drugih družbenih sektorjev. Zdaj je pravi čas, da izkoristimo to priložnost," meni župan Anton Kovač.

Ponosni smo na doseženo

Civilno gibanje za Osilniško dolino je imelo svojo četrto letno konferenco 4. oktobra. Poročilo o delu je podal tajnik gibanja Jože Ožura.

Pet let bo minilo 9. oktobra, odkar se je zbrala deseterica Osilničanov in dala pobudo za ustanovitev našega gibanja. Že decembra, ko je bilo Gibanje za Osilniško dolino ustanovljeno, je bilo 43 članov in danes nas je več kot stotnica. Sledili smo osnovnemu namenu, pomagati ljudem in dolini, dopovedati centru in vladi, da tudi tukaj žive njeni državljani. Pot, ki smo jo v tem času prehodili, ni bila vedno lahka; vendar ni nam žal in ponosni smo na doseženo.

Osrednjo pozornost smo namenili cestni povezavi doline s slovenskim zaledjem, ki bo uresničena leta 2000. Vsaj tako nam je bilo obljubljeno poleti, ko so prišli v Osilnico predstavniki vlade in pristojnih ministrstev. Mi bomo vztrajali, da se to tudi uresniči in podprli bomo vsa prizadevanja občine v tej smeri. Mlada, lahko bi tudi rekli obnovljena, osilniška občina je do danes že marsikaj prevetrila in pognala razvojna kolesa k oživitvi dela in življenja v naši dolini. Če smo desetletja nazaj opazovali samo nazadovanje, je sedaj drugače. Na vsakem koraku, prav v vsaki vasi vidite novosti in iskricke upanja v lepšo prihodnost. Vendar vsega tega ne bo, če ne bo tukaj ljudi. Slovenija bo morala posvetiti več pozornosti demografskemu razvoju podeželja, posebno pa obmejnim krajem. Tu se začne in ne konča država! Ljudje so tisti, ki dajo pečat deželi, in osilniška občina bo morala nameniti še več pozornosti, da se povrne v zapuščene hiše otroški smeh. Tudi šola mora ostati tu, ne glede na število otrok. Z ukinitvijo šole bi dolina izgubila preveč. S tem bi priznali, da življenje v dolini ugaša.

Ali kdo med vami, predvsem mlajšimi, ki ste odšli v svet, razmišlja o vrnitvi domov?! Ne postavljajte pogojev za vrnitev, danes velja in tudi tu se je že obnesla iznajdljivost, ki ni tako tuja našim ljudem.

Civilno gibanje se je zavezalo k ohranjanju kulturnega izročila doline, njenih ljudi, da ne bi šlo v pozabo in bi bilo za vedno izgubljeno.

Letos smo že četrtri pripravili naše osilniško Petruvu, ki mu vsako leto dodamo kaj novega ali

Vesna Klavora, predsednica Civilnega gibanja

pa nekoliko spremenimo.

Utrip mu dajejo nastopajoči, ki so postali naši stalni igralci. Zavedamo se, da brez njih ne bi bilo našega Petruva. Kako ne bi bil človek vesel, ko jih vidi, kako se pripravljajo, čakajo, da nastopijo in nam prikažejo naš nekdanji vsakdajnik in praznik.

Da, to so naši mladi in malo mlajši, starejši, ki nas razveselijo. Zato še enkrat, hvala vsem nastopajočim in seveda tudi tistim, ki ob prireditvi stojijo v ozadju, so pa vse to pripravili in zbrali ljudi za nastop. Hvala vsem z željo, da skupaj in morda še novimi igralci nastopimo na petem Petruvu.

Želimo si, da bi bilo Petruvu (kulturni in zabavni del) v Osilnici, na Placu, ker bi na ta način pritegnili več ljudi in bi bilo tu, med nami in z nami.

Dobrodelni ples Osilničanov, ki je bil že drugič na Jasnici, je uspel. Zbralo se nas je okrog sto ljudi iz različnih delov Slovenije in zbrani dohodek je povečal v banki vezana sredstva, ki so namenjena izključno postavitvi likovne galerije v Osilnici.

Osilničane doma in po svetu seznanjamo z dogodki v dolini, njenim utripom in tudi malo pobrskamo po našem spominu ter se preselimo v preteklost. Tudi najmlajši pišejo in veseli smo vsakega prispevka starejših. Vse to lahko zasledimo v našem glasilu »Osilniška dolina«. Upamo, da ne bomo omagali ali morda postali dolgočasni. Pridružite se nam. Veseli bomo tudi vaših finančnih prispevkov, saj glasilo dobe občani in člani brezplačno, treba pa je plačati tiskarske stroške. Naši viri pa niso neizčrpni, saj težko dobimo sponzorje.

Civilno gibanje se je pridružilo tudi drugim dejavnostim v občini, ki so jih organizirali ali so v pristojnosti občine ali društev idr. Z društvi se moramo dogovoriti o skupnih nastopih, sodelovanju, pomagati občini po naših močeh in pristojnostih.

Veseli bomo novih članov, posebno mlajših, ki bodo nadaljevali naše delo.

Izvršni odbor Gibanja se v tem letu ni velikokrat sestal, ker smo menili, da se lahko dogovorimo

in naredimo tudi brez nepotrebne sestankovanja. Pred pomembnejšimi nalogami smo se seveda sestali in povabili tudi druge. Nismo delovali zaprto, vedno smo bili odprti tudi za druge, če so le hoteli sodelovati in nam pomagati. Tako smo se tudi dogovorili na prejšnji letni konferenci.

V vodstvu Gibanja je med letom prišlo tudi do spremembe. Naš prejšnji predsednik, gospod Franci Šerčer, je prosil za razrešitev, ker je bil z drugim delom preobremenjen in smo to upoštevali, je pa še vedno član izvršnega odbora. Hvala mu za vodenje Gibanja.

Izvršni odbor je potem izvolil za novo predsednico gospo Vesno Klavora, ki je prej opravljala blagajniške posle Gibanja.

Vaša dopolnila, pripombe in kritika bodo sestavni del tega poročila. Hvala.

Slaba udeležba občanov

V razpravo se je najprej vključil Miro Štimac. »Število članov na konferenci je zelo majhno. Prisotni smo večinoma tisti, ki ne živimo v dolini. Ne vidim nikogar od občinskih svetnikov niti tistih, od katerih bi pričakovali (npr. obrtniki oz. podjetniki), da povedo svoje mnenje, kako naj Civilno gibanje v prihodnje usmeri svoje delo, da bo v pomoč dolini in tudi njim. Morda so bila pričakovanja članov Civilnega gibanja, ki ne žive v dolini, prevelika, ali pa so ljudje od Civilnega gibanja pričakovali več in so razočarani. Zato bo moralo vodstvo Civilnega gibanja analizirati svoje delo in najti pot do ljudi, najti tisto vsebino dela, ki bo za prebivalce doline zanimiva.«

Tudi župnik Jože Brilej je poudaril, da postajajo ljudje vse bolj odtujeni, predvsem pa pogreša večje sodelovanje mladih.

Miran Klavora je dejal, da se je ideja, ki smo jo začeli pred petimi leti, izkazala za uspešno in bo to gotovo tudi vnaprej. Dan pred konferenco so imeli vsi občani, predvsem pa mladi, možnost, da povedo, kaj žele v Osilnici leta 2000. Ker pa je bilo udeležencev – domačinov - le malo, je delo Civilnega gibanja oteženo.

Postaviti nove cilje

Tudi Jože Gorše je ocenil, da je bila večina ciljev, ki si jih je zastavilo Civilno gibanje, uresničeni. Sedaj potrebujemo nove, v katere bodo vpeti tudi ljudje, ki živijo v dolini. Potrebno bi bilo animirati predvsem mlade. Država pa bi morala nameniti več pozornosti pa tudi sredstev krajem, kjer se ta država sploh začne, na meji.

Jože Ožura je poudaril, da je vsa slovenska družba v duhovni in ekonomski krizi, zato ne smemo biti razočarani nad neudejstvom tistih, ki jim je pravzaprav delo Civilnega gibanja namenjeno. Postaviti si moramo nove cilje. Na okrogli mizi smo slišali, da bi radi ljudje, da bi jim nekdo prinesel delo kar domov. Tako ne gre in tudi namen Civilnega gibanja je drugačen. Človeka je potrebno naučiti ribo uloviti, pravi stari kitajski pregovor, ne mu jo pokloniti. Demokracija niso le pravice, so tudi dolžnosti.

Seveda pa Civilno gibanje ni podjetje, ki bi pomagalo materialno posameznikom, predvsem pa smo njegovi člani, ki ne živimo v dolini, le občasno prisotni, pripravljani pa vedno z nasveti pomagati. Vsak izmed nas žrtvuje veliko svojega prostega časa za različna dela na področju Civilnega gibanja, zato rezultati ne smejo izostati.

Pomoč mladim

Anamarija Štimec je poudarila, da bi morale Civilno gibanje pomagati predvsem tistim, ki končujejo šolo oziroma so v srednjih šolah in na fakultetah, da bi se vrnili v dolino, tu delali in živeli. Zato bi jih bilo potrebno zbrati in povprašati, kako si predstavljajo svojo prihodnost in jim pomagati pri uresničevanju njihovih ciljev.

Potrebna je ureditev prostora

V razpravo se je vključil tudi župan Anton Kovač, ki je dejal, da sta nastanek nove države in meja povzročila velike spremembe, ki se jih ljudje še niso navadili. Vendar nekateri delajo, kar je razvidno iz opravljenega dela na vseh področjih. Žal pa je to le okoli desetina vseh prebivalcev, ki se vključujejo v vsa dogajanja.

Obstaja nekaj podjetnikov, ki pa bodo morali narediti korak naprej pri svojem delu. Na občino je prispelo v okviru CRPOV 10 načrtov, ki jih je občinski svet vse potrdil. Vprašanje pa je, ali jih bodo predlagatelji uresničili oziroma ali jim bodo realizirani načrti prinašali zaslužek. Vsak, ki bo hotel preživeti v teh krajih, bo moral razviti nekaj vrst dejavnosti, saj samo z eno ne bo mogel preživeti.

V dolini je le malo industrije in ker dajemo prednost turizmu, moramo urediti krajino, da bodo ljudje v te kraje radi prihajali. Zgled sta lahko Bosljiva Loka in Mirtoviči. Na enak način je potrebno urediti tudi ostale vasi in ves prostor, da bo zanimiv za tiste, ki bodo želeli preživeti nekaj časa v dolini.

Odtujeno premoženje

Stane Jarm je ponovno opozoril na odtujitev premoženja občine oziroma bivše krajevne skupnosti. To, je menil, je tudi eden od vzrokov, zakaj so ljudje razočarani in se ne odzivajo. Npr. šolo v Bosljivi Loki so prebivalci zgradili z udarniškim delom in prispevali tudi sredstva, pa je bila prodana. Isto se dogaja s stavbo pri Starih malnih, šolo v Osilnici itd.

Župan je pojasnil, da je bila v začetku oktobra podpisana delitvena bilanca med petimi občinami in tako bo Osilnica lahko v prihodnje razpolagala s svojim premoženjem. Za premoženje, ki je bilo prodano ali odtujeno v preteklem obdobju (v času krajevne skupnosti), pa je težko dokazati, čigavo je bilo, saj je bilo večinoma ustvarjeno s prostovoljnim delom in prispevki, papirjev o tem pa ni. Tako se že več let vleče tožba za stavbo pri Starih malnih, vendar nobena od tožečih se strank nima dokumentov, s katerimi bi dokazala lastnino. Sedaj npr. Mercator prodaja trgovino v Papežih, ki je bila nekdanja šola. Nerazčiščeni so tudi lastninski odnosi pri stavbi, v kateri je občina oziroma Ljubljanska banka oziroma Gasilski dom. Vse to pa so posledice iz prejšnjega režima.

Likovna galerija

Prisotni smo se dotaknili tudi gradnje umetniške galerije, ki je eden od dolgoročno zastavljenih ciljev gibanja. Z dvema dobrodelnima plesoma smo zbrali 1,6 milijona tolarjev. Ples bomo organizirali tudi letos in računamo, da bomo tako zbrali okoli 30 do 40 tisoč mark, da pa bo prav toliko primaknila tudi država. Zato je potrebno najti primeren prostor, ki mora biti v centru Osilnice, ne sme biti predrag, in dobiti dokumentacijo. Primeren prostor iščemo že dalj časa in čeprav je v Osilnici kar precej praznih hiš, v katerih bi lahko bila galerija, jih lastniki ali nočejo prodati ali pa zanje zahtevajo nerazumno visoke cene. Nebojša Vranešič je obljubil, da bo skupaj s svojim projektivnim birojem, ko bomo našli prostor, pripravil načrte in lokacijsko dokumentacijo.

Program 89/99

Program, ki smo si ga ob koncu konference zastavili, sloni predvsem na delu z mladimi, ki jih želimo zadržati v dolini. Zato bomo skušali že v mesecu dni pripraviti sestanek z vsemi, ki se šolajo na srednjih, visokih in višjih šolah, da bi ugotovili njihove želje in načrte in bi jim tako lažje pomagali pri uresničevanju le-teh. Dogovorili pa smo se tudi, da bomo na konferenci prisotni člani skušali spodbuditi

družabno življenje po vaseh, vsak na svojem območju.

Seveda ostajajo Civilnemu gibanju tudi že tradicionalne naloge, to je spodbujanje kulturnega življenja v dolini oziroma organizacija različnih prireditev, organizacija plesa za postavitev galerije v Osilnici in seveda organizacija Petruva, praznika občine. Za praznik pa bo potreben dogovor z društvi, ki prav tako sodelujejo pri njegovi pripravi. K.Š.

Osilnica 2000

Na večer pred letno konferenco, v soboto, 3. oktobra, je Civilno gibanje organiziralo v osnovni šoli v Osilnici okroglo mizo na temo Osilnica 2000. Kljub zanimivosti teme se je okrogle mize udeležilo le malo ljudi.

Malo je bilo predvsem domačinov. Večina prisotnih je bilo članov Civilnega gibanja, ki ne živimo v dolini. Okroglo mizo je vodil Miro Štimac, ki je izzval nekaj sogovornikov. Najprej Štefana Žagarja mlajšega, ki je povedal, da je to, kar je do sedaj naredila občina, dobro. Pomembna je cestna povezava, ki mu, kot prevozniku, omogoča pot v dolino in iz nje, torej normalno delo. Ima pa mlado družino, ki potrebuje stanovanje ali parcelo za graditev hiše. Vendar za to v Osilnici ne vidi rešitve.

Nadaljeval je Janez Ožura, ki je prav tako menil, da je izgradnja infrastrukture za občino, ki je v preteklosti ni imela, izjemno pomembna. Kraj, ki ni dostopen, ni za nikogar zanimiv. Pri nadaljnjem razvoju pa je potrebno ravnati preudarno in ohraniti okolje. Elektrarna v Mirtovičih prav gotovo ne spada v ta kraj. V dolini imamo malo stvari, ki so zanimive za obiskovalce, zato jih je potrebno zaščititi in ohraniti.

Jože Janež je govoril o preteklosti. Občina Osilnica je imela včasih več kot 1000 prebivalcev, ki so bili sami sebi zadostni oziroma niso bili odvisni od drugih. Razvita je bila predelava hrane in tudi obrtništvo. Imeli so vse, le zdravnika in lekarnice ne. Ljudje pa teh dveh skoraj tudi potrebovali niso, saj so bili odpornejši. Živeli so preprosto in niso tekali za vsako stvar k zdravniku. Prebivalstvo je bilo kmečko, vendar so bili ljudje drugače vzgojeni. Pri vsaki hiši so vsi skrbeli za umno gospodarjenje, vsi so znali dobro delati. Bili so

skromni. Niso hodili v šole, so se pa učili poklicev. Po vojni so bili v mestu boljši pogoji za življenje, vasi so se spraznile. Vsi so pošiljali otroke v šole, da bi jim bilo bolje. In otroci se niso vrnili.

Danes bi bilo potrebno v dolini razvijati kmetijstvo, vendar rezultatov ni. Seveda pa mora imeti človek najprej veselje za delo. Včasih so bile obdelane vse njive in polja, sedaj medvedje in prašiči uničujejo tiste redke pridelke, kar jih je na poljih, kar jih ne živali, pa jih poberejo še mimoidoči.

Nebojša Vranešič je občasni prebivalec doline z vikendom v Boslji Loki. Pravi, da se zelo dobro počuti v dolini in med ljudmi. »Razmišljam, kako mladim omogočiti preživetje tukaj. Imamo naravne možnosti, ki jih ni potrebno naštevati. Težko pa je najti formulo za to, da bi se ljudje vrnili. V Avstriji in Italiji so se pred 20, 30-timi leti znašli pred podobno dilemo. V nerazvitih krajih ni bilo ljudi, niti možnosti za preživetje. Državi sta z ugodnimi krediti omogočili ljudem razviti podjetništvo. Torej je potreben program in denar oziroma krediti pod ugodnimi pogoji. Najtežje bo seveda ugotoviti, kakšen program potrebuje dolina: verjetno je to turizem in domači proizvodi, proizvodi, ki jih lahko pridelamo v tej dolini. Moja razmišljanja gredo v to smer: najti nekaj ljudi, ki bi poizkusili različne programe oziroma kombinacijo kmečkega turizma, kmetijstva in morda še česa,« je zaključil.

Anamarija Štimec je nato omenila Gradiščansko, kjer so si prebivalci manjše vasi uredili skupno prodajalno domačih izdelkov (klobas, šunk, žganja itd.), ki se je dobro obnesla. Seveda pa so o tem pričeli poučevati že otroke v šoli!

Župan Anton Kovač: »Manjka nam ljudi z izobrazbo. Ker imamo večino ljudi z nižjo izobrazbo, se le-ti lahko zaposlijo le preko javnih del ali v gradbeni skupini. Danes živimo hitro, zato nimamo časa za pogovor s sosedom. Da bi lahko preživeli, moramo nenehno delati. Tempo današnjega življenja je morda prehud za nekatere in tudi nesprejemljiv.

Država daje malo možnosti malim občinam. Naš cilj mora biti visok – Osilnica mora biti drugi Monte Carlo. Mnogi ljudje pravijo, da je naša dolina raj na zemlji in če tega ne bomo znali iztržiti, smo nesposobni. Načrtujemo regijski park, ki pa bo park za ljudi. Vendar le v tem primeru, če bo kraj urejen in ne zanikr. Če ne bomo znali najti sožitja z naravo, bomo v tej dolini izumrli. Če želimo uspeti, se moramo organizirati. Pri tem nas podpira država. Iz Osilnice moramo narediti tako blagovno znamko, ki jo bomo lahko tržili. »

Jana Kanp Malnar je dodala, da pogrešajo ljudje druženje, da smo preveč odtujeni, da so nam potrebne duhovne vrednote.

Jože Ožura, tajnik Civilnega gibanja, je poudaril, da je vesel debate in pestrosti idej. Vendar, kje so ostali občani? Danes nas je prisotnih 20. Ostalih ne zanima prihodnost Osilnice? Cesta, ki bo dokončno zgrajena v novem tisočletju, ne bo prinesla dela, temveč bo samo ponudila možnost vsem občanom za boljše življenje.

»Pogrešam možnost samoiniciative,« je nadaljeval g. Ožura. »Nekateri vztrajajo v tej dolini kljub težkim pogojem. Tudi ostale občane je potrebno vključiti v razvoj občine oziroma Slovenije. Regijski park bi moral rešiti obstoj človeka v tem prostoru! Vendar, kje so ljudje? Kdo bo pomagal uresničiti program občine? Kje so člani občinskega sveta? Kje so podjetniki, ki bi danes lahko povedali svoja mnenja in hotenja?«

V razpravi so sodelujoči našli še nekaj problemov: stanovanja, zazidljive parcele, delovna mesta. Po dvehurni razpravi smo okroglo mizo končali z naslednjimi ugotovitvami: dolina potrebuje zaposlovanje. Zavzemamo se za regijski park, ki bo v pomoč ljudem. Potrebno je ohraniti naravno okolje in ga kultivirati. Programe, ki bi jih predlagali posamezniki, je potrebno preizkusiti na manjših modelih. Civilno gibanje in občina se morata zavzeti za tiste posameznike, ki želijo nekaj ustvariti. Za druženje in pogovor je potrebno organizirati vaške večere.

K.Š.

Cerkev pri Sv. Ani je ena naših kulturnih znamenitosti, ki si jo turisti radi ogledajo. Potrebna pa je temeljite obnove.

Ceste se ne bi sramovali niti Švicarji

V Osilnici je bila od 17. julija do 17. avgusta razgrnitev lokacijskega načrta za odsek ceste Borovec- Strma reber – Osilnica. Ob koncu razgrnitve je občinski svet pripravil posvet, ki so se ga udeležili poleg občinskih svetnikov, predstavnikov Civilnega gibanja in občanov tudi predstavniki Ministrstva za promet in zveze ter Ministrstva za okolje in prostor

Cesta bo dokončno povezala občino z zaledjem oziroma povezala dve pomembni regiji, kočevsko in osilniško. Obenem pa bo to povezava naravnega parka z morjem, kar je pomembno predvsem za nadaljnji razvoj turizma, omogočila pa bo seveda tudi hitrejšo in sigurnejšo pot iz občine in vanjo.

Različna podjetja, SCT, Cestno podjetje Novo mesto in Topus so izdelala tri variante predloga ceste. Izdelana pa je bila vrsta dokumentov, ki so omogočili odločanje o tem, katera trasa je najboljša. Sprejet je bil predlog Topusa, ki bo na osnovi pripomb, kot je povedal uvodoma Dušan Granda, direktor Toposa iz Dolenjskih Toplic, dopolnjen.

Cesta se preko Borovške gore navezuje na gozdno cesto in vijuga do Šajbnika, od koder se spušča proti Strmi rebri. Na cesti, ki se bo preko Čačiča spustila v Osilnico, je na kratki razdalji 600 metrov višinske razlike in 15 serpentin. Maksimalni padec oziroma vzpon pa znaša 13,5 %. Pri gradnji ceste bo potrebno odstraniti velike količine materiala, vendar so načrtovalci predvideli, da ga bodo večino vgradili nazaj v cesto. Dolžina zahtevnega odseka je 5 kilometrov.

Predstavniki ministrstva za okolje in prostor, ki so bili prisotni na razpravi, so povedali, da sta bili zaradi občutljivosti terena narejeni dve neodvisni študiji, da bi obvarovali redke rastline in živali na tem območju. Cesta se bo izognila košenicam, na katerih je največ redkih rastlin in ptic. Poseg bo imel največji vpliv na relief tal in krajino, vodo ter podtalnico. Predlagali so že ukrepe, s katerimi bi zaščitili vse navedeno,

obenem pa bodo izvajali stalen nadzor nad gradnjo. Pozimi, ko bo potrebno cesto čistiti in soliti, pa bodo uporabljeni naravni materiali (CaCl namesto NaCl), ki ne bodo škodovali podtalnici.

Pred dokončno izdelavo dokumentacije pa bo potrebno sprejeti še spremembe in dopolnitve prostorskega načrta občine, odlok o lokacijskem načrtu, ki določa, po katerih parcelah bo potekala trasa. Za izdelavo načrta bo potrebno kar leto dni (odkup parcel in priprava dokončne dokumentacije), zato v ministrstvu za promet in zveze načrtujejo prvo fazo gradnje leta 2000, cesta pa naj bi bila končana leta 2001. Po zatrdilu predstavnika ministrstva je denar za gradnjo rezerviran v proračunu 99/2000. Kot je zatrdil predstavnik ministrstva, bo le-to bdelo nad gradnjo in čeprav cesta ne bo poceni bo zgrajena tako strokovno, da se bo lahko primerjala s švicarskimi, ki so znane po kakovostni gradnji.

K. Š.

Z razprave o dokončanju ceste Kočevska Reka - Osilnica

Razstava fotografij

V poletnih mesecih smo odprli razstavo fotografij znanega novinarja in ekologa Viktorja Luskovca. Na njegovo željo je bila razstava postavljena v kajakaškem centru v Starih malnih. Razstavo so kasneje prenesli v gostilno Kovač. Ogledalo si jo je precejšnje število domačinov in obiskovalcev doline, ki so bili navdušeni nad lepotami naše doline, ki jih je g. Luskovec ujel v svoj objektiv.

Bezgovica skozi zgodovino

Iz Velikih Lašč se nam je oglasil Tone Žagar, doma iz Bezgovice. V uredništvu časopisa smo veseli vsakega prispevka, ki nam ga pošljejo občani, posebno pa še takšnega, kot je članek gospoda Žagarja. V njem razkriva del zgodovine vasi, pa tudi etnološke značilnosti.

V enajsti številki občinskega glasila Osilniška dolina, me je gospod Jože Ožura vzpodbudil k opisu domačih hišnih imen moje rojstne vasi Bezgovice. Poleg hišnega imena bom napisal stavek ali dva o značilnosti posamezne hiše ter o izvoru imena. Najprej pa nekaj o sami vasi Bezgovici.

Pred drugo svetovno vojno je bilo v vasi 10 hiš. Sorazmerno veliko, glede na hribovitost in skromen svet, ki našo vas obdaja. V vasi je prebivalo 68 ljudi. V hlevih je bilo 33 glav živine, vaščani pa so redili še od 15 do 20 prašičev, okrog 30 glav drobnice in približno 80 kokoši. Danes živi v vasi samo še 5 ljudi, ki imajo 2 konja, 3 koze, par prašičev in nekaj kokoši. Vzrok za to je izseljevanje mladih ljudi po vojni, ki so si na ta način iskali boljše pogoje za življenje. Električna, vodovod, telefon in lani asfalt, vse to je prišlo v vas z veliko časovno zamudo. Tako lepa vasica in urejena cesta do nje, vse to nič ne pomaga, kajti mladega rodu ni več v vasi. Pregovor pa pravi: »Na mladih svet stoji.«

Še vedno rad prihajam v svojo rojstno vas in vesel sem vsakega napredka v njej. Ko stojim na pobočju nad vasjo in ogledujem okolico, vsakič premišlujem, kaj bo z njo. Njive, travniki in košenice, ki so jih ustvarile pridne roke naših prednikov, nezadržno zarašča gozd. Prej sem gozd oboževal, ko gledam, kako se širi in zarašča obdelovalne površine, ga ne maram več. Zaustaviti bi bilo potrebno tega dinosavra, da ne bo pogoltnil vseh lepih travnikov, njiv, vrtov.

Vas Bezgovica sicer leži na nadmorski višini 570 metrov. Posest vaščanov pa sega »od vode do

gore«; torej od nadmorske višine 300 metrov, do nekaj nad 1000 metrov. V preteklosti je vas Bezgovica veljala za najbolj garaško v občini. Neka beračica, Mezlarka po imenu, je dejala:

Bezgoviška zemlja je kot jaz, tazadnja žena.« V mislih je imela ilovnato peščeno zemljo, ki jo je bilo zelo težko obdelovati. Dekleta, ki so se omožila v našo vas, so nagajivi sosedje nagovarjali: »Ali veš, katere lastnosti moraš imeti, če želiš živeti v Bezgovici? Medvedjo moč, zajčji skok in volčjo rit.« Torej moraš biti močan, hiter, hitro moraš pojesti in spet iskati novo delo. Toda kljub temu se je dalo živeti. S pridnim delom smo si pridelali skromno domačo hrano.

Prišel pa je čas druge svetovne vojne. Treba je povedati (ker večina mladih tega ne ve), da so 7. avgusta 1942 Italijani vas do tal požgali, prebivalce pa pregnali in večinoma internirali v italijanska taborišča, od koder se marsikdo ni več vrnil. To je bilo strašno gorje, ki ga ne moremo in ne smemo nikoli pozabiti. Po vojni je bila večina hiš obnovljenih. Razen dveh, ker so njihovi lastniki niso več vrnili. Odselili so se drugam.

Korenine vasi, take kot je danes, segajo 160 let v preteklost, kar nam pričajo napis na kamnitih podbojih vrat. Naš opis domačih hišnih imen začnimo pri nekdanji številki 1, pri Junakovih. Po pripovedovanju naših prednikov je v tej hiši nekoč živel silno močan človek, ki je ob gradnji hiše sam nesel težko gredo (tram) na vrh ostrejšja. Dali so mu vzdevek Junak in ime je prevzela tudi hiša.

Spodaj pod Junakovo hišo stoji na strmem pobočju Dražce Dragarska hiša. Ni težko uganiti, da je dobila ime po pobočju Dražce. Naslednja hiša v vasi je Pavlinova. Očitno je dobila ime po nekem gospodarju Pavlu ali Pavlinu, ki se je pred več kot 120 leti preselil iz Požarnice.

Na nasprotni strani, preko vaške poti, stoji Dolinarska hiša. Dolinarski so se pred več kot 100 leti preselili iz Žurg in s seboj prinesli ime, ki tudi v Žurgah še vedno obstaja. Prej so tu živeli Skednarjevi. Na koncu vasi stoji Nakrajna hiša. Tako hišno ime je pogosto tudi v drugih vaseh.

Na spodnjem strmem robu vasi je nekoč stala Matijeva hiša. Predelana je bila iz nekdanjega skednja. Po vojni je bila deloma obnovljena, vendar jo je leta 1950 močan veter prevrnil v

strmino Drage. Matijeve hiše niso več obnavljali, ampak so kupili pogorišče od Pačemčarja in na njem zgradili novo hišo. Pačemčar se je prav tako preselil nekje od Žurg. Prej so na njegovem posestvu živeli Ožajničevi, ki so se odselili na Hrvaško. Ne morem pa razvozlati, od kod ime Počejmiški oz. Pečamčar. Nekatere besede so se po dolgem času tako spremenile, da je težko razbrati njihov izvor.

Še nižje stoji hiša Zajskih. Da ne bo kdo mislil, da izhaja ime iz besede zajec. Hiša se je najverjetneje imenovala Zelška, po travnikih, ki so bili nekoč zelniki. Zaradi lažje izgovornosti se je preimenovala v Zajsko.

Če gremo kakih sto korakov nazaj na glavno vaško pot in se ozremo navzgor, vidimo strmo, poraščeno pobočje Dražce. Pod to strmino je bila pred vojno stisnjena revna lesena kajža, kjer je s svojo družinico živel Žefa (Jožefa). Kajža se je imenovala Žefina hiša. Ne smem se spomniti, kakšne grozote je med drugo svetovno vojno doživela družina v tej hiši.

Na nasprotni strani, pod vaško potjo, stoji Johancina hiša. Johanca se je pred drugo vojno omožila k Dragarskim. Po vojni je ostala brez moža in si z velikim trudom postavila leseno hišo. Ni bila še dograjena, ko je neke noči hud naliv razmočil in spodkopal tla pod hišo, pripravljena za pozidavo. Hišo smo drugi dan zagledali nagnjeno na pobočju in odmaknjeno za celo širino. Z veliko težavo smo vaščani Johanci postavili hišo pokonci in jo s »hargami« dvignili ter pomagali spodzidati.

Na Koritu si je nekaj let pred drugo vojno Zajkin Tonček postavil leseno hišico. Stala je le nekaj let, nato pa so jo z vasjo vred požgali Italijani. Tudi ta hiša se po vojni ni več obnovila.

Za vsa hišna imena je značilno, da so nastala iz osebnih imen, redko kdaj je hiša dobila ime po priimku.

Zelo zanimivo bi bilo opisati domača imena njiv, travnikov, košenic, pašnikov in gozdov. Krasna imena. Velika škoda bi bila, če bi šla v pozabo. Ohranimo jih.

Tone Žagar

Obnovljena trgovina v Osilnici

Letošnje poletje je Mercator obnovil v Osilnici trgovine, ki je bila obnove res potrebna. Podjetje je obnovilo tudi del pročelja. Žal je ostal tisti del, ki spada k šoli, ki je v isti stavbi, v razpadajočem stanju. Morda bi bil možen dogovor z Mercatorjem da bi prispeval vsaj del sredstev tudi za obnovo tega, manjšega dela »šolskega« pročelja.

Naša hišna imena

(nadaljevanje iz prejšnjih števil)

Pri zbiranju hišnih imen sem povsod naletel na lep sprejem in pripravljenost ljudi, da mi pomagajo, saj je to značilno za naše ljudi. Hvala vsem. Skupaj bomo lažje in hitreje naredili pregled hišnih imen in, če je prišlo do kakšne napake, prosim bralce, da me opozorijo. Tokrat se namenimo na ogled v Fažunce, Zamost, Papeže, Bezgarje in Ložec.

FAŽUNCI. Ko slišimo za vasico Fažunci, se takoj spomnimo na Sveto goro in jamo v njej, kjer si je v notranjosti našla pot Gerovčica do Zamosta pri Jezir'. Še bolj pa je znana po tem, da je tamkajšnji junak Peter Klepec izpuli hojo. Z njo je pritekel v Osilnico in pregnal Turke, ki so vdrli v osilniško cerkev in v njej krmili konje. Fažunci so danes prazna vas, prazni stojita dve hiši, tretja je bila že prej porušena. Čeprav majhna vas, je bilo nekoč pri hiši tudi štiri, pet otrok., In kako so se imenovali? Kar po priimkih, in sicer: Mrletova, Eržinova in prej opuščena Beotova.

ZAMOST. Zamost, ki je nastal ob ali blizu Gerovčice, ki se kmalu izliva v Čabranko, je znan po svojih mlinih in žagah. Nekoč je bilo tukaj 5 mlinov in 3 žage: danes je še blede senca tega. Škoda, velika škoda. Tukaj so bili tudi znani muzikanti – harmonikaši, na primer Obrški Pepe; Črčkov Tonček igra še danes, saj ga lahko slišimo tudi na našem Petruvu.

Kdor še ni bil pri izviru Gerovčice, je veliko zamudil. Tu bi videl, od kje vse ponovno privre Gerovčica na dan in kako mogočna je Sveta gora od tod spodaj, pri Jezir', kot se reče prvi domačiji, ki je imela žago, mlin in kovačijo. Že naslednja, Uobrška, nas spominja na Obrh, močan izvir, saj voda privre na tudi tu na dan. Tu je bil nekoč mlin, danes samo žaga. Selank'na ima edina še delujoči mlin v Zamostu. Mihlova je naslednja hiša, ki ima še žago, mlin pa so opustili že dolgo tega. Starejši prebivalci Osilnice se bodo še spomnili, da so prvo elektriko po vojni dobili od Mihlov'h. Najprej po cesti gremo mimo Rav'nške in nad njo se je namestila Hr'bčka. Sledijo Barunova, Žnidarjeva, Pargarč'na, Buažkova, Polčkova, zadaj je P'r Mrlet' in naprej P'r Stricov'h in Hudolinčev'. Na drugi strani ceste, pod cerkvijo, je Črčkova in novejša Črčkov'ga Tunčka ter naprej, že pri mostu čez Čabranko, J'vančeva in Mrletova ter še hiša, ki si jo je zgradil Mostn' Drago. Nekoč so bile še tri hiše, ki jih pa že dolgo ni več.

PAPEŽI. KER SMO ŽE PRI Čabranki, naredimo skok v zgornji konec doline ob Čabranki, k Papežem. Po cesti iz Zamosta, skozi Plešce in

Ena od znamenitosti v dolini je gotovo tudi kapelica v Padovem, v kateri je kipe izdelal kipar Jarm starejši.

Muost'na, naprej sledijo Mihlov', Vučkov' (od vuče = stric; primerjaj z imenom P'r Stricov'h v Zamostu), Planinčev' (predniki iz Podplanine), Martinkov', Bukovk'n, Bezgark'n, G'stinkovck'n in na koncu vasi Nakuončn'. Kajne, kako zanimiva imena?

BEZGARJI. Nova cesta, ki je speljana od Bezgovice do Bezgarjev, je papeški del osilniške občine povezala z Osilnico oziroma bo priključena na bodočo cesto Osilnica – Čačič – Kočevska Reka. Vas ima danes manj prebivalcev, kot je bilo nekoč hiš v Bezgarjih, samo 9. Po mojem mnenju je bil prvi prebivalec vasi Jury Besgar (Jurij Bezgar), ki je imel konec 15. stoletja celo kmetijo v takratni Belici, ki je obsegala celo papeško območje. In kako pravijo Bezgarci svojim domačijam? Rusčeva, Rajškova (hiše ni več), Sučkova, Tomladova, Križev', Žagarjeva, Jelenčeva in Lavričeva.

LOŽEC. Naredimo še skok pod Loško steno, ki nam že od daleč, pri Sveti Ani naznanja, da vstopamo v Osilniško dolino., Podaljšek Knezovega (Firstovega) repa – Loška stena z Možem dominira nad Ložcem, vasico, ki je imela konec 15. stoletja eno samo kmetijo. Danes je tu kar 7 domačij, in sicer: Zduajn', P'r Bolf' P'r Terez'n'h (tudi P'r Kovačev'h), P'r Kouparjev'h, Zgurajn', Šerčerjeva in p'r Šerčerjev'h (tudi P'r Mrletov'h). Zanimiva je razporeditev hiš v Ložcu, ki so vse med cesto in Kolpo, na drugi strani pa so skromne njive.

Mandle pridemo čez Čabranko (mejni prehod, ki nima še urejenega statusa), v Papeže. Prve hiše so nastale ob cesti do vasi, ki se je namestila na vzpetini za cerkvo. Cerkev je znana iz obdobja turških vpadov, ko je bil tu tabor. Da smo prišli do mostu čez Čabranko, nas spomni že prva hiša,

Urejanje pokopališča v Bosljivi Loki

Na pobudo nekaterih Bosljivčanov je bila v soboto, 26. septembra, delovna akcija na pokopališču v Bosljivi Loki. Čeprav seveda ni bilo vseh, ki imajo tu pokopane svoje prednike, se je akcije udeležilo presenetljivo veliko ljudi, predvsem iz Bosljive Loke in Grintovca.

Ženske smo očistile plevel okoli cerkve in grobov. Zlatko Ferbežar je pripeljal kosilnico in pokosil vso travo na pokopališču in tudi okoli njega. Seveda so imeli največji delež pri akciji moški, ki so izkopali jarek in vanj položili cev, da bi napeljali vodo na pokopališče. Do sedaj so morali namreč vsi, ki so hoteli zaliti cvetje na grobovih, naliti vodo v vaze ali si umiti roke, do Kolpe in iz nje zajeti vodo.

Do dneva mrtvih je Stane Ferbežar s pomočjo Marjana Rugoleta in Mate Lukačeviča napeljal vodo do mrliške vežice. Velika želja vseh, ki smo se zbrali na delovni akciji in jo je večina tudi glasno izrekla, je ureditev mrliške vežice, ki že davno več ne služi svojemu namenu, saj je potrebna temeljite obnove. Zgradba bi potrebovala t.i. venec, ki bi držal skupaj stene, in streho, ki je prav tako potrebna obnove. Ker je po tleh vežice le pesek, bi jo bilo potrebno tudi popločiti. Seveda pa je največji problem dostop do mrliške vežice. Ta je možen le ob ograji, po privatnem zemljišču, ki pa bi ga morali lastniki odstopiti v splošno korist.

Za vsa navedena dela pa bi bilo potrebno tudi nekaj denarja. Ob čistilni akciji smo vsi prisotni prispevali po 1.000 tolarjev. Zbrali smo 15.000 tolarjev, s katerimi bomo uredili vodno napeljavo (cev, cement, itd.). Ureditev mrliške vežice pa bi seveda terjala precej večja sredstva, pa tudi prostovoljnega dela.

Ker se vse začne in konča pri denarju pa moramo povedati, da tudi če bi vse probleme rešili (zbrali denar in dobili dovoljenje za dovozno pot), pravzaprav ne bi mogli urediti mrliške vežice. Vse vežice na pokopališčih v občini so bile namreč zgrajene na »črno«, torej brez gradbenih dovoljenj. Ker sedaj živimo v urejeni državi, ki zahteva za vsak poseg v prostor različna dovoljenja, bi bilo potrebno tudi za obnove in ureditev mrliške vežice pridobiti številne dokumente, kar pa bi veljalo občino kar

nekaj milijonov tolarjev. Teh pa zaenkrat v občinski blagajni ni.

Torej smo pred dilemo: ali čakati denar in dovoljenja, ki bodo morda nekoč, v nekih prihodnjih letih na razpolago, ali pa urediti mrliško vežico »na črno«, tako kot je bila tudi zgrajena. Vsekakor pa je za eno ali drugo odločitev potreben dogovor občanov. Priložnosti zanj bo dovolj ob bližajočih se volitvah ali kasneje v zimskih mesecih.

Delovna akcija na pokopališču v Bosljivi Loki je bila tudi prijetno popoldne, kjer so se srečali mnogi, ki se ne vidijo velikokrat in priložnost za klepet o marsičem. Po zaslugi Ane Rugole smo v soparnem popoldnevu s sokom in pivom potešili tudi žejo.

K. Š.

Pokopališče v Bosljivi Loki, ki smo ga "udarniško" uredili oktobra

Kolpa in Čabranka poplavljali

V soboto, 5. septembra, je po dolgih treh mesecih, ko skoraj nismo videli dežja, pričelo močno deževati. Deževalo je ponoči in ves dan. Voda, ki se je nabirala v okoliških hribih, je po poldnevu pričela dreti v dolino. Kolpa je poplavela osilniško polje, nekatere dele ceste, Čabranka pa je naredila veliko škode tudi v hišah ob bregu.

Obe reki sta iz ure v uro naraščali in s sabo nosili drevje in pridelke iz polj. Zaskrbljeni Osilničani so opazovali divjanje voda in nekateri tudi molili, da ne bi prišlo do takšne povodnji, kot je bila pred tremi leti. Naši gasilci so z novim vozilom pohiteli na pomoč. Na srečo je proti večeru nehala deževati in ob mraku so pričele vode počasi upadati.

Proti večeru dostop v dolino ni bil več možen, saj je bila cesta na več mestih poplavljena, pri Grivcu pa se je sprožil manjši plaz in zasul cesto. Tako je ostala dolina odrezana od sveta.

Deževje se je v nekoliko blažji obliki ponovilo tudi naslednjo soboto, 12. septembra. Velike poplave pa so bile ponovno 11. oktobra, ko so bile preplavljene ceste in smo bili odrezani od sveta.

Septembrsko neurje je dokaz, da dolina nujno potrebuje cesto, ki ne bo odvisna od vremenskih razmer oziroma poplav. Obkolpska cesta je bila sicer dobrodošla rešitev ob osamosvojitvi, vsekakor pa je ne le preozka in zgrajena nekakovostno, temveč je vožnja po njej vedno odvisna od nivoja bližnje Kolpe. Zato je nujna dograditev ceste Kočevska Reka – Osilnica.

Občina pa bo morala še bolj apelirati na državo, da bo v prihodnosti uredila tudi brežine Kolpe in nekatere hudournike, saj bodo drugače škode na poljih ob vsakih poplavah velike.

Osilniška dolina

*Spomnim se otroških želja,
da bi tudi jaz, kot drugi,
kam odšla. A Božja volja je bila,
da sem ostala v Osilniški dolini zlati
in postala samo mati.*

*Želim si za vedno tu ostati,
pa čeprav moram včasih kako solzico pobrati.*

Milka Žagar

K pesmi je Milka napisal o sebi še tole: samo par besed vam napišem o mojem domeku, ki leži pod Sv. Goro. Tam sta živeli dve družini v dveh ubogih hišicah. Moji starši so nas imeli šest otrok, pri sosedu so bili štirje. To je bilo veliko, deset otrok. Danes je vasica prazna, zapuščen, vsi so odšli, zato se je tudi meni zdelo, da bom odšla. Pa mi je prišla na misel ena majhna pesmica. V Osilnici živim 35 let.

25 let gasilec

Že lani, ko so osilniški gasilci dobili novo brizgalno, sem se pogovarjala z Veljkom Rašperičem, takratnim poveljnikom. Pa so se papirji z zapiski pogovora nekam založili in se letos našli. Čeprav ima osilniška gasilska četa novega poveljnika, objavljamo razgovor z njim, saj vsak, ki nekaj naredi v dobro doline, zaslužili objavo. Za prihodnjo številko pa se bomo skušali dogovoriti z g. Antonom Volfom, sedanjim poveljnikom.

Veljko Rašperič je gasilec 25 let. Gasilsko društvo v Osilnici je bilo ustanovljeno leta 1953. Veljko se mu je pridružil leta 1981. »Imamo desetino,« pravi Veljko, »okoli 20 nas je aktivnih gasilcev. Med njimi sta najstarejša Jože Osvald in Stane

Štimec. Mladih gasilstvo ne zanima. Naš najmlajši gasilec je star 27 let. V četi imamo tudi dva gasilca iz Hrvatskega. Dokler nas ni razdelila meja, jih je bilo z one strani Kolpe več in društvo je bilo močno.

Največ se ukvarjamo s preventivo, pripravljamo pa se tudi za občinska tekmovanja, katerih se redno udeležujemo. Zadnji požar je bil pred leti v Bezgarjih (pa tudi po najinem pogovoru letos je na žalost zagorelo v občini, ko se je vžgala trava in nato gozd in se je ogenj razširil do Moža). Vžge se tudi kak dimnik.

Veljko Rasperič je razložil, da je osilniško gasilsko društvo pobrateno z društvom na Pleščih. Lani maja so jih Pleščani povabili na skupno vajo v Čabar. »Če bi bilo potrebno,« je povedal, »bi eni drugim pomagali ne glede na to, da nas ločuje meja.« Osilniška gasilska četa je bila povabljena tudi na 110. letnico društva v Prezid in tudi na Faro.

Veljko Raserič je bil vesel nove črpalke, ki so jo gasilci dobili lani, saj je bila po njegovih besedah stara res že dotrajana.

Ker v občini na srečo ne govori velikokrat, gasilci pomagajo pri različnih drugih opravilih, je povedal Veljko Raspovič. Tako npr. počistijo »plac« za 1. maj in cesto. Ob neurju pred štirimi leti so pomagali, ko je voda vdiralna v hiše in so plazovi zasuli cesto.

Težko usklajujejo čas za vaje. Morali bi imeti tudi tečaje in predavanja, ker pa jih je v društvu malo, predavatelji pa so dragi, se to dogaja bolj redko. »Ob Novem letu obiščemo občane, jim podarimo koledarje, pregledamo tudi dimnike in opozarjamo ljudi na nevarnost pred požarom.«

Delam v podjetju, kjer imamo zaradi velike požarne in eksplozijske ogroženosti precejšnje število gasilcev, tudi prostovoljnih. Ker je tudi pri nas v zadnjem času upadlo zanimanje za gasilstvo, smo se povezali z različnimi osnovnimi šolami, na katerih predavajo naši gasilci, spoznavajo mlade z nevarnostjo požarov in jih skušajo vcepiti veselje do tega poklica oziroma dejavnosti. Morda bi lahko ta recept poskusili tudi v osilniški šoli.

K. Š.

Športno-ekološko društvo

V Osilnici so ustanovili športno-ekološko društvo, ki ga vodi Simon Kovač, sin župana in gostilničarja, ki pa je tudi sam zelo dober gostinec, predvsem pa ljubitelj Kolpe in obkolpskih krajev.

Društvo, v katerem je večina mladih, šteje za sedaj 15 članov od 9. do 25 let. Glavna naloga društva je ohranjanje neokrnjene narave, vadba vožnje z rafti in čolni. Na ta način želi društvo privabiti mlade, ki v dolini nimajo veliko možnosti za zabavo in jih obenem navezati na kraj, kjer živijo.

Čeprav so društvo komaj ustanovili, so v sodelovanju s potapljači iz drugih krajev izpeljali čiščenje dna Kolpe od Osilnice do Bosljive Loke. Člani društva vabijo tudi prebivalce z drugega brega Kolpe, da se jim pridružijo.

Dramski večer

10. oktobra je Kulturno-prosvetno društvo Bazovica z Reke uprizorilo v Osilnici komedijo Andreja Jelačina Piknik s tvojo ženo. Polna dvorana je navdušeno spremljanje dogajanje dveh igralcev na odru, prireditev pa se je odvijala tudi med gledalci. Podobnih prireditev bi si v dolgih zimskih mesecih še želeli.

Osilnica in dolina v preteklosti

DOLINO SI PRILAŠČAJO IN ČABRANKA POSTANE MEJNA REKA. Do srede 17. stoletja so bili vsi kraji v dolini in svet od Kolpe in Risnjaka do Babnega polja del Kranjske. V 16. stoletju so začeli Zrinjski in Frankopani postopoma prisvajati gerovsko župo in s tem posegati preko tedanje kranjsko-hrvaške meje. Jurij Turn je tedaj prepustil naselja kočevskega gospostva onstran Čabranke v dosmrtni užitek grofu Krištofu. (Widmer, Urkundliche..., 45,46). To je tisti Turn, ki so ga uporni kočevski kmetje spomladi 1515 ubili skupaj z oskrbnikom Strženom.

Iz poročil reformacijske komisije (1574) je razvidno, da je Turn dal naselja onkraj Čabranke v dosmrtni užitek grofu Krištofu, prijatelju Zrinjskih. Frankopani in od njih Zrinjski so si potem te kraje prisvojili in jih niso več vrnil pod kočevsko gospostvo. Zrinjski, ki so imeli rodbinske zveze s Frankopani, so izkoristili razmere v kočevskem gospostvu. Nikola Zrinjski si je to "ozemlje nasilno prisvojil v času, ko je imela Kočevje grofica Doroteja, vdova grofa Štefana Blagaja, ker je bila tako okupirana z drugimi skrbmi, posebno zaradi napadov Vlahov z Zrinjskih posestev..." (Kočevski zbornik, 95; naprej KZ). Njeno nemoč je izkoristil Zrinjski in si prisvojil ozemlje od grobniških mej do Čabranke ali približno 4 kvadratne milje.

In ne samo posest onstran Čabranke, njegovi Vlaha so večkrat plenili Osilnico. "Svojo posest so širili dlje kot je bilo dano z darovnicami modruški in vinodolski župniji.... od skrajne meje Vinodola, Grobnika, proti mejam Kranjske... Tako so nastala frankopanska posesta v Gerovu, Brodu (prvič se omenja 1481), Čabru..." (Laszowski, Gorski kotar i Vinodol, Zagreb 1923). Gerovo je bilo že 1574 samostojni urad pod Zrinjsko-Frankopani (Widmer, 115,45).

Frankopani so za svoje železarske obrate (fužine) v Fužinah (Gorski kotar) potrebovali velike količine lesa in gozdnati svet onstran državne meje jih je pritegnil ter so si ga pričeli prisvajati. V Čabru, ki se v grobniškem urbarju prvič omenja 1642, je leta 1651 knez Peter Zrinjski postavil plavž. Čabar se je do 18. stoletja naglo razvil kot novo središče železarstva in je trgoval z železom preko Bakra in deloma Reke z Italijo. Za čabransko

železotopilnico, ki se zadnjič omenja 1796, so kopali rudo v rudni gori Rudnik pri Trstju (Tršču) in Črnih Lazih, kasneje pa še v Travi, Srednji vasi, Dragi, Gotenici...(KZ, 126).

Kranjski deželni stanovi so se 15. decembra 1617 pritožili, da si je knez Peter Zrinjski prisvojil velik del čabranskega ozemlja od kočevskega gospostva, da je z izgradnjo jezov na reki "Ossionici"-Čabranki oškodoval kranjske mlina ter še dodajo, da je kopal železovo rudo, sekal les in žgal oglje (Laszowski, 50). V okoliških gozdovih, tako kočevskih kot na posestvu iz Loža, so takrat brezobzirno sekali les. Zaradi tega se je kranjska deželna vlada večkrat pritožila cesarju Leopoldu I. Pritoževala se je v "letih 1640, 1643, 1649, 1652, 1659, 1670, na kar je cesar Leopold I. odgovoril, da bo Kranjski s silo odvzete dele vrnil. Na ponovno pritožbo leta 1671 se je v naslednjem letu sestavila komisija, ki je sporno mejno ozemlje obhodila in določila, da dobi Kranjska zopet pravno posest nasilno ugrabljenih delov...."(KZ, 126).

Spor se je zavlekel in postal vse bolj zapleten ter se končal konec 18. stoletja, ker so na Dunaju "izgubili dokumente o njem". Dolgotrajna pravda ni povrnila ozemlja kočevskemu gospostvu, le Babno polje je bilo vrnjeno loškemu gospostvu.

Medtem pa je fužinarstvo v Čabru pritegnilo veliko ljudi iz slovenskih dežel (iz Idrije, Železnikov, zaledja Škofje Loke in Tolmina). V popisu dolžnikov čabranske železarne iz leta 1673 zasledimo priimke, ki jih še danes ponekod zasledimo na Čabranskem (Brovet, Zadnik, Černe, Murn, Maherle, Bodobnik, Bagatej, Mirn, Mukovac, Arh, Dobrave, Mlinar, Čop,...). Medtem, ko v popisu delavcev in rudarjev iz leta 1783 vidimo, da so med slovenskimi priimki tudi nemški.

Za primerjavo naj navedem nekaj priimkov: Arch, Eržen, Ferbeser, Hosar, Jenej, Jelenc, Jurk, Kavalier, Kalčič, Kozurk, Kvaternik, Lakner, Lakota, Lauren, Lipovec, Malner, Matejčič, Melzer, Miklič, Mogušar, Naglič, Osivnik, Poje, Podlipc, Rede, Reisl, Repinc, Rosman, Sager (Žagar), Sbasnik, Slabinc, Šoštarič, Sturm, Čop, Trohar, Trope, Turk, Tušek, Volf, Brouveth, Kriš (Laszowski).

Danes nas še ljudska govornica spominja na slovensko naselitev in tudi raziskave nekaterih dialektologov (Fran Ramovš, Albina Lipovec, Majnarič, hrvaški zgodovinar Laszowski) to potrjujejo. Narečje, ki ga še dandanes govore od Razlog, Gerova do Čabra in Prezida, izdaja slovensko poreklo prebivalcev, ki so se sčasoma (šole idr.) pohrvatili. Tako pregovor iz Čabra pravi, da so tamkajšnje žene govorile o svojih možeh, drvarjih, naslednje: "Naši možji po

grčah, a mi po vrčah". Gerovski pesnik, profesor Zlatko Pochobradsky, pesni v narečju prebivalcev Gerova, ki prav lepo zveni slovensko, saj je podobno osilniškemu narečju. Naj navedem samo nekaj naslovov njegovih pesniških zbirk: Bejli gouob, Uognišče, Kap pa kap...

V dopolnilo naj še navedem, da je bila župnija v Gerovu osnovana zgodaj, leta 1504, ko je bilo Gerovo del kočevskega gospostva. Čabar je dobil župnijo že pod Frankopani 1663. Ostala naselja so se osamosvojila šele v 19. stoletju. Prezid in Trstje (Tršče) leta 1807, na Hribu 1808. Plešče, ki je najbližje Osilnici in so verjetno obstajale že v 15. stoletju (Am grab), so dobile župnijo šele 1817.

Leta 1570 je omenjen v listini gerovski župan Krištan Čop, ob njem se omenjajo še Ambrož Merle, Baštijan in Lenart Turk, Jaklin Hočevar, Fran Muhvič, Pavel Čope, Tomaš Žagar, Ahac Žagar, Jure Klemenčič, Mato Mandlin in tudi "fajmošter osivniški" Gregor Moratovič (Laszowski in Widmer, 150).

V darilni listini Franca II., ki je bila izdana dne 14. septembra 1798 Matiji Josipu Paraviču, je omenjenih 26 naselij v nekdanji gerovski župi: Čabar, Trstje, Kraljev Vrh, Vrhovci, Gornji in Dolnji Žagarji, Črni Lazi, Parg, Požarnica, Kamenski Hrib, Podstene, Zamost, Plešče, Smrekarji, Mandli, Okrivje, Kraj, Gerovo Mali Log, Smrečje (Smrekje), Vode, Sokoli, Krašičevica, Hrib, Prezid in Gorači. V vseh teh naseljih je Matija Josip Paravič dobil 608 in 5/8 hiše, kar je bilo takrat vredno 41.307 forintov in 10 krajcarjev (Laszowski, 56). Leta 1498 je bilo torej v gerovski župi 7 naselij in še naselje Am grab (Kamenski hrib – Plešče) iz osilniške župe. Torej je v 300 letih nastalo 18 novih naselij.

In tako se je reka Čabranka, nekoč tudi Ossionica – osilniški potok, vse bolj spreminjala, ne samo v mejo med fevdalnimi posestmi, tudi v državno mejo. Osilniška dolina se razdeli na slovenski in hrvaški del. Vezi, ki so se stkale med prebivalstvom, so ostale, ne glede na katerem bregu živijo. In prav je tako, da vezi in sožitje ostanejo še naprej.

(nadaljevanje prihodnjič)

Jože Ožura

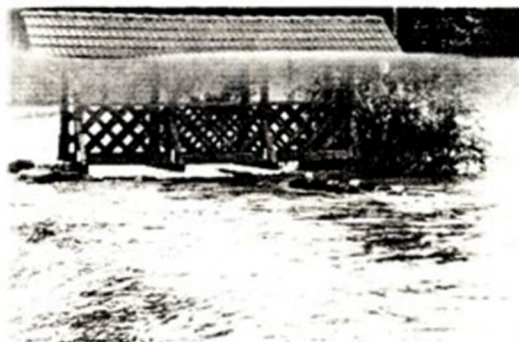
Izdajatelj: Civilno gibanje za Osilniško dolino, Osilnica

Uredniški odbor: Olga Lenac, Jože Ožura, Mirjana Šercer, Stane Jarm, Katja Štimac – odgovorna urednica

Priprava in tisk: Tiskarna Novo mesto

Časopis izhaja v nakladi 400 izvodov in ga dobe občani brezplačno

Žiro račun: 51300-621 11006/05 1320114-858250

Kolpa je ob zadnjem neurju poplavlila ceste, da je bila občina odrezana od sveta in odnesla tudi del brega pri mostičku v Bosljivi Loki

Planet Srce

*Tvoje pozorno srce
in tvoja topla dlan
se skriva v soncu sanj,
ko stopam po poti tihožitja,
mi nežno šepeteš, ljubim te,
v razkošju srca, gledam oba,
edina sva si,
najina ljubezen živi.*

*Dragi, gledati moram,
lepoto tvojih oči,
z vedenjem krasiš življenje,
ostani okras
neštetih dni in let,
zaklad draguljev in zlata,
modrosti mere in duha.*

Marijana Malnar Knap

Literarni večer

11. julija letos je imela naša osilniška pesnica Marijana Malnar – Knap literarni večer svoje poezije. Iz njene pesniške izpovedi izžareva želja po dobroti, miru, sreči, veselje do življenja in občudovanje mnogih malih stvari, ki lahko osrečujejo tiste, ki jih vidijo. Njeno življenjsko vodilo pa je vera – upanje – ljubezen. Literarni večer naše pesnice je pod pokroviteljstvom občine Osilnica organizirala Sanda Žurga.